

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *A Nemzeti Színház gyermek-
kora*

Forrás:

Virradat

Bp.
(Hely)

1922. 5. 4

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Old)

Osztályozás

Tárgy

792

Hely

Nemzeti Színház

Idő

"1837/1922"

Személy

A Nemzeti Színház gyermekkora

Elfakult dokumentumok Péchy Gyula gyűjtésében — Mikor még 17 váltóforint volt a földszinti jegy — egy hónapra

— A Virradat tudósítójától —

A Nemzeti Színház harmadik emeletén, a titkári hivatal egyik szobájában rengeteg vaskos régi kötet, bőrkötésű foliánsok, megsárgult aktacsomagok, egymásba halmazott iratok, a Nemzeti Színház régi színlapjainak kötegei, pénztári kimutatások, gazdasági könyvek, számadások és régi képek között ül íróasztala előtt Péchy Gyula, akit mindenki Péchy bácsi néven ismer s aki a Nemzeti Színház titkári teendőinek jónészét intézi. Péchy bácsi régi relikviákat mutat a Nemzeti Színház történetéből. Egy óriási vaskos kötet a Nemzeti Színház műsordarabjait tartalmazza, a megnyitás napjától 1860-ig. Ezt Péchy bácsi készítette, azért csinálta meg, mert ő előtt senki sem foglalkozott ezzel, ami nélkül a Nemzeti Színház története hiányos lenne.

A kötetből kitűnik, hogy a „Pesti Magyar Színház” 1837 augusztus 22-én megnyitó ünnepélyén Árpád ébredése címen előjátékot és a *Belizár* című színművet adta elő. Az egyes felvonások közti táncokat a feljegyzések szerint Szöllösy Károly tanította be, zenéjük Rózsavölgyitől származik. A színház első hónapjában már operát is adtak elő: a *Sevillai borbélyt*, Hugó Viktor négyfelvonásos drámáját, Kotzebue darabját és Scribte egyfelvonásosát is játszották.

Az első külföldi vendég a színház

harmadik előadásán lépett föl: Wurda ur. a hamburgi Stadtteater első tenoristája az első felvonás után Róméből magándalt énekelt. Regette ur a bécsi színész (talán inkább artist?) mint vég gimnasztikus mutatványokat adott elő. Később Carl Henrietta spanyol udvari énekesnő több előadásán „a felvonások után egy üdvezítő dalt énekelt magyar nyelven”, majd a Róméből Julia áriáját Habern ur prágai hangművész felvonások között több előadásán át zongorán játszott.” A legtöbbször azonban Schödelné asszony „a császári és királyi karinthiai kapu melletti udvari színház tagja” lépett föl mint vendég.

Arany s azt írja, hogy sok dolga miatt késik a Hamlet fordításával. Egy másik levelében a Színművészeti Tanács tagsági állásáról való lemondását jelentti be, mivel nincsen kellő ráérő ideje.

A következő levelet Déry Istvánné írta, amelyben köszönettel adózik Radnótfáy Sámuelnek, a színház akkori intendánsának, amiért részére százhusz forint évi segélyt kiutaltározott. A kegyes utalványozást hosszú levélben köszöni meg, amelyből egy kis részt itt idézünk:

„Oh Méltóságos Uram! Engedje meg az Isten, hogy minden órára Méltóságodnak annyi boldogság harangozzon, mint amennyi háláérzet harma-

tozott szememben, midőn a kegyelet-
teljes nagylelkűségét oly gyöngédség-
gel méltóztatott értésemre adni, mi-

1837. novemberében szerepelt először Lendvainé, 1838. február 16-án volt a jutalomjátéka, két hónap múlva pedig Laborfalvy Róza tartotta meg jutalomjátékát, majd Egressy Gábor választotta beneficiumául Lear király első előadását.

Mint a naplóból kitűnik, 1838. május havában a Párisi naplóból előadása előtt Házaiúr, mint kezdő színész, aki Józsa szerepében lépett fel, előadás előtt a közönség elnézéséért esedezett. Május 30-án a király nevenapjának ünnepén „kettős világitással” adták elő az ünnepi darabot.

A színház helyárainak bérletárát egy hónapra a következőkben állapították meg. Földszinti zártszék 17 forint 30 krajcár váltóban, második emeleti zártszék 14 forint váltóban, földszinti bemenet 12 forint 30 krajcár, második emeleti bemenet 10 forint.

Egészen 1860-ig pontosan minden egyes nap színházi eseménye el van könyvelve Péchy bácsi naplójában. Most délután, este, sőt még éjjel is azon dolgozik az öreg ur, hogy a régi színlapokból összeállítsa a naplót. Egy másik vaskos kötet kéziratokat tartalmaz, különböző nyugtákat, kérvényeket, amelyek aljáról Arany János, Vörösmarty Mihály, Erkel Ferenc, Wagner Richard megbizottja stb. Többnyire egyszerű földszinti papírlapok, amelyek arról tanuskodnak, hogy darabfordításért vagy egyéb fizetés címen ki milyen összeget vett fel. Er-

ről írott nyugtatványok igazolja, hogy a Hunyadi László jutalomjátéka jövedelméből négyszáz forintot vett fel. Liszt Ferenc hasonló összegű pénzről állított ki nyugtatványt. Vörösmarty Mihály 208 forint 2 krajcár-
ból íratott nyugtatványan igazolja, hogy a neki felajánlott egy előadásból befolyt összeget felvette. Hasonló nyugtákat állított ki Schödelné asszony, Vachot Imre, Egressy Gábor és Egressy Béni. Arany János egy levelét is őrzí Péchy bácsi. Ebben rendkívüli nagy elfoglaltságáról panaszkodik, mel fogva évenként 120 forintot szá-

momra kiutalni méltóztatott.”

Egy elsárgult papírlap a Nemzeti Színház intendánsainak és igazgatóinak névsorát tartalmazza. Sorban következnek a nevek: Radnótfáy Sámuel, gróf Ráday Gedeon, báró Révay Simon, báró Podmaniczky Frigyes, gróf Zichy Antal, Szilágyi Ede, Erkel Ferenc, Csepreghy, báró Orczy Bódog, Ribáry József miniszteri tanácsos, gróf Keglevich István, stb.

Péchy bácsi most mindezeket az iratokat rendezi, mindent átkutat, a leg gondosabban átnéz minden, a Nemzeti Színházban található papírlapot, és összeállítja, készíti a Nemzeti Színház történetét: mert tizenöt év múlva fennállásának századik évfordulóját ünnepli a színház. Akkorra készen akar lenni a nagy munkával.